

alene gaar ud paa en Ordning af Høveriet til Hammershus og Simblegaard, og er det nu denne „kongelige Resolution af 23de December 1650“, hvortil Finansministeriets Skrivelse af 5te November 1864 sigter, vil det ses, at da det heromhandlede kongelige Brev ikke indeholder nogen som helst Oplysning angaaende de 800 Tdr. Korn, der siges at være fra Venet blevne udlagte formentlig til en eller flere af Kronens Kreditorer til Gælds Afbetaling, kan der ikke derfra udtrages mindste Formodning om, at der ved denne Lejlighed overhovedet skulde være bleven paalagt Bøndergaardene (endfige da særlig Selvejergaarde, der end ikke nævnes i det kongelige Brev) nogen ny Kornafgift.

Efter det foran forklarede Udfald af den her foretagne Efterfølgning af en kongelig Resolution af 23de December 1650 havde man imidlertid for intet at lade uforsøgt paalagt Bornholms Amtstue at efterse, om der i Amtstuens Arkiv kunde findes en saadan Resolution, og efter at foranstaaende, hvis Meddelelse man efter Omstændighederne ikke mente at burde udsætte, allerede var skrevet, har man i Dag modtaget den som Bilag Nr. 2 her vedlagte Afskrift af selve Kongens aabne Brev af 23de December 1650, der nævnes i Brevet til Lensmanden, og som maa være det, hvortil Finansministeriets Skrivelse af 5te November 1864 figier. Det vil imidlertid ses, at med Hensyn til Spørgsmaalet om Paalæg paa de daværende Selvejergaarde af en ny Kornafgift til Afbetaling paa Rigets Gæld stemmer det aabne Brev ganske med Brevet til Lensmanden, idet der med de samme Ord i begge kun omtales, at der fra Venet er udlagt 800 Tdr. Korn til Rigets (Kronens) Gæld at afbetale, men intet om Paalæg af en saadan Afgift paa Selvejer- eller Fæstegaarde. I øvrigt omhandler det aabne Brev, ligesom Brevet til Lensmanden, kun Omordning af Høveriet samt desuden (foruden Bestemmelse om Bøgt og Maal) Paalæg paa de daværende Selvejergaarde af 5 Rdl. i Rendelsepenge ved Gjerstifte, om hvis Egenstaf af Jordbogsafgift i egenligste Forstand ingen som helst Tvivl kan være. Efter at være bleven bekendt med dette aabne Brev maa man derfor saa meget bestemttere fastholde, at Finansministeriets Skrivelse af 5te November 1864 i dette Punkt beror paa en Misforstaaelse.

I Forbindelse hermed maa man dog endnu henlede Opmærksomheden paa Forordning af 14de Oktober 1773 om Selvejergaardens Arv paa Bornholm, hvis § 9, sidste Punktum, forudsætter, at Landgilden eller Proprietærskylden kan være købt til Gaardene, og i saa Fald foreskriver, at den saavel som andet Voets Løsøre skal deles mellem samtlige Arvinger efter Loven. En saadan Erhvervelse af Landgilden gennem Køb og Arv synes nemlig at maatte være udelukket, hvis Afgiften var en egentlig Stat, men derimod under Hensyn til de særegne Arvegangsforhold forklarlig, naar der gaas ud fra, at der af Gaardene, efter at disse vare overgaaede til Selvejendom, under Navn af Landgilde svares de samme aarlige Afgifter, som forinden Ejendoms-overdragelsen udrededes som Fæsteafgifter til Kongen som Jorddrot (hvilket sidste ogsaa har været Tilfældet paa nogle kongelige Godser uden for Bornholm); men herved vilde da Landgildens privatrettlige Oprindelse og Karakter være givet ogsaa for Selvejergaardenes lige saa fuldt som Bøndergaardenes Bedkommende.

Sluttelig skal man endnu henvise til, at de bornholmske Jordbogsafgifter findes summarisk anførte i Bemærkningerne til Finanslovsforslaget for 1897—98 Side 2, hvoraf vil ses, at de svares dels i Sæd, dels i Smør, dels i Penge, hvortil skal føjes, at i Reglen svares enhver Ejendoms (saavel Selvejer- som Bøndergaards) Landgilde i alle disse 3 Species, og at det samme i Almindelighed ogsaa gælder med Hensyn til de saakaldte Udmærksjorder, der, selv om de ere forenede med en Gaard, have i Arveskætte (rent undtagelsesvis i almindeligt Fæste), saa at den saakaldte Smørskyld udgør en Del af Arveskætteafgiften.

C. Lüttichau.

Chr. Gemzøe.